קפא א מיי פי״ה חהר

לאוין נ טוש"ע י"ד סי

לב. ד"ה אבלו. ג) ומומפחא לב. ? "ים מבכן, גם [עוספתמ דסוטה פט"ו], ד) [עירובין מה.], ד) יבמות סד. מה.], ה) יבמות סד. [ע"ק], ו) שבת סג:, ו) [שבת שם וש"נ], ה) ב"נ ז) [שבת שם וש"נ], ה) ב"נ כג., ע) בס"ח: חדס, י) ס"ח חינו, כ) ס"ח שבתוך, () בראשית לא, מ) ירמיה י, () [עי' בתום׳ ב"ב ל: ד"ה לסוריה. מ) [רש"ה],

תורה אור השלם ו. עיני עוֹללָה לְנַפִּשִׁי מִכֹּל בְּנוֹת עִירִי: 2. וּבְנָחֹה יאמֵר שׁוּבְה יְיְ

הגהות הב"ח (h) גמ' ושני רככות הרי שהיו ישראל שני

אלפים ושני רבבות

מקר אחד והיתה אשה:

רְבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרְאֵל:

במדבר י

גליון הש"ם נמ' או לשון פרסי. נתוס׳

גבו או ישון פוסי. נמוקי נ"ב לף 3 ע"ב ל"ה לסורים הגי חו לטון סורסי: תום' ד"ה לשון ובו' אין לשון ארמי שלה צח כל כך: ועיון כ"ב לף ל ע"ב תום׳ ד"ה לסוריה:

> לעזי רש"י מרק״א. גבול, ספר.

ינייבי"ש [יינציבי"ש].

רבינו חננאל

אמר ר' בארץ ישראל לשון סורסי למה, או לשון קדש או לשון יווני. אמ׳ רב יוסף בכל מקום בבל לשון ארמי למה, או לשון קודש או לשון פרסי. ומסקנא. לשוז יוני מותר. הכנות הנית אסורות של בית רבן גמליאל התירו להז מפני שהיו קרוביז לחן כופני שהיה קודבין למלכות. **לשון** סורסי הוא לשון ארם צובה ושאר . הארצות שכבשם דוד והיא הנקראת ארץ סוריא ולשונם לשון סורסי כמו יוז לשוז יווני ופרס לשוז פרסי וארם לשון ארמי. פרסי וארם לשון ארמי. ואמר׳ במגלה הגדה [אסתר רבה פר׳ ד׳ הל׳ ב׳] אמר ר׳ יונתן דבית וברין ארבע לשונות משתמש בהן טובות

א) פוטה מט: מטין נמ. לשון סורסי למה אלא או לשון הקודש או לשון יוני. הוא לשון לח לשון הורסי. נראה דלשון סורסי הוא לשון ארמי כדאמר בשים, בישור בי וסורסי לשון נלעג הוא: פרסי. לשון נאה מארמי. בארץ ישראל הסמוכה ליון נקט יוני ובבל הסמוך לפרס נקט לשון פרסי: הכמה יונית. בני פלטין הקרובים למלכות מספרין בה: עיני עוללה לנפשי. לא גרסינן מאי דכתיב כלומר כך אמר רבן שמעון קורא אני על עלמי המקרא הזה שיש עלי לעולל עיני בבכי ודמעה מכל משפחות העיר: ילדים. בחורים: המספר קומי. לפנים במלח: מדרכי האמורי.

שמספרים מלפניהם ומשיירין בלורית מאחריהן. ל"א דרך רומיים לגלח שער שלמעלה מן האוון במשובת הגאונים: לספר. מרק"א בין ישראל לעובדי כוכבי" ולריכה שימור: בארור. כדתניא (עיל [פב:] ארור ישראלט שיגדל חזירים: בבל. שם המדינה ועיר אחת שבה נקראת נהרדעא ואותה העיר סמוכה לספר. ואשמועינו רב נחמן דהואיל ויש בבבל ישוב קבוע וישראל הרבה מותר לגדל כלבים בעיר הסמוכה לספר כאילו היא מארץ ישראל: ניבי. ינייבי"ש. ל"א ארבע שיני הכלב הארוכות שבהן נושך כך שמעתי (בבכורות) (חולין דף נע:): שקילי טיבותיך. נעולה היא טובתך ומוטלת על הקולים י (שלא קשרת את הכלב) מה שאתה מנחמני הבל: כבר נד. ונעקר ממקומו: מרחיקין את השובך. שלא יפסידו תבואה ופירות י שסביב העיר: כרסייהו בחמשים מלית. במה שהן מלקטות ומנקרות בקרקע מלאין בחמשין אמה הלכך לגבי אכילת תבואת עיר אין לחום ביותר: בישוב כרמים. שהולך מכרם לכרם עד למרחוק: בדידיה. שאותן שובכין שלו ומשום יוני שובכין שלא ילכדו בפחין אין לחוש דשלו הן אבל יש לחוש ליוני הישוב

שבאין דרך השובכין למרחוק: הדרן עלד מרובה

בה כלבא אמר לה מריה לא תיסתפי מיניה שקולי ניביה אמרה ליה "שקילי מיבותיך ושדיא אחיזרי כבר גד ולד: אין פורסין נישבין ליונים וכו': ומי אזלי כולי האי והתגן "ימרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה אמר אביי מישם שייםי מובא כרסייהו בחמשים אמה מליא ומישט שלשים רים ותו לא והתניא יבישוב אפילו מאה מיל לא יפרום רב יוםף אמר יבישוב כרמים רבה אמר בישוב שובכין ותיפוק ליה משום שובכין גופייהו איבעית אימא "בדעובד כוכבים ואיבעית אימא בדהפקר ואיבעית אימא בדידיה:

הדרן עלך מרובה

לשון סורסי למה או לשון הקדש או לשון יונית וא"ר יוםי בבל לשון ארמי למה או לשון הקדש • או לשון פרסי אמרי לשוז יוני לחוד חכמת יונית לחוד וחכמת יונית מי אסירא יוהאמר רב יהודה אמר שמואל משום ירשב"ג יעיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי אלף ילדים היו בבית אבא חמש איתתא דעלת למיפא בההוא ביתא נבח

מאות מהם למדו תורה חמש מאות למדו חכמת יונית ולא נשתייר מהם אלא אני כאן ובן אחי אבא בעסיא אמרי שאני בית רבן גמליאל שהיו קרובים למלכות וכדתניא *המספר קומי הרי זה מדרכי האמורי אבטולמום בר ראובן יהתירו לו לספר קומי מפני שהוא קרוב למלכות ששל בית רבן גמליאל התירו להם לספר בחכמת יונית מפני שקרובים למלכות: לא יגדל אדם את הכלב אא"כ קשור בשלשלאות כו': תנו רבנו לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן קשור בשלשלת יאבל מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר וקושרו ביום ומתירו בלילה תניא רבי אליעזר הגדול אומר המגדל כלבים כמגדל חזירים למאי נפקא מינה "למיקם עליה בארור יאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן בבל כעיר הסמוכה לספר דמי תרגמה נהרדעא דריש ר' דוסתאי דמן בירי יובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל סללמדך שאין שכינה שורה של ישראל פחות משני אלפים ושני רבבות 👁 חסר אחת והיתה אשה מעוברת ביניהם וראויה להשלים ונבח בה כלב והפילה נמצא זה גורם לשכינה שתסתלק מישראל יההיא

דהא משמע דק' מיל לאו דוקא אלא אפילו אלף לא יפרוס וא״כ האי ישוב היכי דמי אי קרי העיר ישוב א״כ לא יפרוס בשום מקום אפילו במדבר דאפילו המדבר רחוק אלף מיל דהא אמר דק' מיל לאו דוקא ואפילו נאמר דק' מיל דוקא אכתי תקשה רישה לסיפה דהה רישה קתני דרחוק שלשים רים מן הישוב פורסין ובסיפח קתני אפילו ק' מיל לא יפרוס דהכי תניא בתוספתא בפירקין (פ״ח) אין פורסין נשבים ליונים אא"כ הרחיק מן הישוב שלשים רים בד"ה במדבר הבל בישוב אפילו ק' מיל לא יפרוס וליכא למימר נמי דס"ד דבישוב של זרעים שייטי

טובא ורישא דברייתא מיירי בישוב עיר וקרי ליה מדבר משום דליכא

בהן אותן שיניים קרי ניבין, כדאמרינן באלו טרפות (חולין נט.) גמל ניבי אים ליה (שבת סג:). שקילי טיבותך ושדיא אחיזרי. נטולה טובתך ומוטלת על הקולים. טיבוחיך, טובת הנאת נחמתך, כמו מחזיק טוב. הגרי"ל בלע"ו וווח). מרחיקין את השובך מן העיר. שהיונים מפסידין . זלעוני גנות ור"ר רג.). מליא. במה שהן מלקטין בתוך חמשים אמה מתמלא כריסן ואין מפסידים בזרעים מכאן ולהלן (שם). בישוב כרמים. שפורחיו לכרם ·(DD) שובכין. שמדלג משוכן לשוכך (שם). ותיפוק ליה משום שובכין גופייהו.

מאי מאה מיל דקאמר, דמשמע דבשכיל יוני העיר ממרחק שבאין כאן דרך שובכין, כלאו יוני העיר נמי לא יפרום, שהרי לוכד יוני שובכות של אחרים (שם). הדרך עלך סרובה

רומי לקרב, ויש אומ׳ אף אשורי לכתב. עברי יש לו דיבור ואין בו כתב, אשורי יש לו כתב ואין בו דיבור. **תניא המספר** ינג קובד, שהוכ אך אמר. כבוד בבד ביר ול הבדיל את במוד המחור של המחור של היה האון עד האון ביר האון ביר הוו המאח מ קומי היה זה מדרכי האוריה. פיר', כגון מלכות יון שקוצצין שער ראשיהן מלפניתן מן האוון עד האון כלפי המצח כולו ומניחין השער שכנגד העורף נוטף ומתפזר לאחוריהם. אבטולס התירו לו לספר קומי מפני שהיה קרוב למלכות. **תנו רבנן**

לא יגדל אום כלב אלא אם כן קשור בשלשלת אבל מגדלין בעיר הקרובה לספר, פיר' לחוף הים. ביום קושרו בלילה מתירו. אמ' רב נחמן בבל כעיר הסמוכה לספר דאמי, תרגומא דנהרדעא. והמעשה של אותה אשה שנכנסה לבית ונבח בה כלב, ואמ' לה בעל הכלב אל תיראי נלקחו שיניו, אין לו שינים לישוך. השיבתו בשורת טובתך השליכה על הקוצים כבר הרגשתי שנעתק העובר שבמעי אמו ממקומו והוא מתפרד ליפול. אין פורסין נישובין ליונים אלא אם כן הרחיק מן הישוב שלשים ריס. ביר היונים שיניי, אין לו שינים לישוך. השיבתו בשורת טובתך השליכה על הקומים מירושלם ועד צוק תשעים ריס שבעה ומחצה לכל מיל. ועוד אמ' בסוף אלו מציאות תנו רבנן כי תראה יכול מרחוק תלמ' לומ' כי תפגע שור. וחכמ' אומ' ראיה שיש בה פגיעה אחד משבעה ומחצה במיל וזה הוא ריס. ואקשינן, למה לי כולי האי, והתנן מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה. ופרקינן, למימלי כרסיהו בחמשין אמתא סגיא להו, למישט שיטן טובא. ואקשין, למישט בהא שיעורא סגיא, והתניא וביישוב אפילו מאה מילין לא יפרוס. ופרקינן, רב יוסף בישוב כרמים. ורבא בישוב שובכין, ודברים פשוטין הן. **סליק פרקא הדרן עלך מרובה**

זרעים דא"כ מאי קשה ליה ונראה לריצב"א דודאי ס"ד דאיירי בישוב זרעים וה"פ ומישט שייטי שלשים רים ומו לא אפילו בישוב זרעים

והא מוכחא סיפא דבישוב זרעים שייטי טובא ואין זה אלא משום אכילה אלמא דלא מליא כריסה בחמשים אמה ומשני דלא איירי

בישוב זרעים אלא בישוב כרמים ובישוב שובכין וקרי מדבר היכא דליכא ישוב כרמים וישוב שובכין: הדרן עלך ברובה

לחוין ני טוטייע יידי טיי קעח סעיף א: קפב ב מיי׳ שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ב: ב: קפג ג ד מיי פ״ה מהלי נזהי ממוז הלכה ט סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי' חט סעיף ב: קפר ה מיי' שם הלכה גזלה ואבדה הלכה

על גב דכתיב ביה וידברו הכשדים למלך ארמית והא דנקט הכא בארץ ישראל לשון סורסי ובבבל נקט לשון ארמי אור"ת לפי שמעט משתנה כעין לשון לעז שמדברים אותו לשון לח במדינה אחת יותר מבאחרת כי ט סמג עשין עג טוש"ע אונהלום הגר חירגם עד הגל הזה ח"מ סי' קנה סעיף כד :וטוח"מ סי׳ שע סהיד דגורא הדין ולבן קרא ליה יגר קפוז חטיכ מיי שם שהדותה ונ"ל לשון שדיבר לבן הוח לשון סורסי ועל שם סוריה נקרה

ועזרא ולבן היה מארם נהרים

יודניאל נמי קורהו לשון סורסי אף

סורסי דסוריא היא ארם נהרים

וארם לובה שכבש דוד ועל שם

שקרובה לארץ ישראל °אין לשון ארמי

שלה נח כל כך:

התירו לספר קומי. מתחילה לא

והוא היה רגיל כדאשכחן במעילה

(דף יו.) שהלך אבטולמוס בן ראובן

וסיפר קומי שלא יכירו שהוא יהודי

והטעה אותם:

שני אלפים ושני רבבות גרסינן

רבבות דבמדבר לא היו כי אם ס׳

ריבוא ושרתה שכינה ולא שייך כאן

הא דאחד דיני ממונות (סנהדרין דף

למ.) דכל בי עשרה שכינה שריא

דהכת תנביתים ותמשכן קתמר: והתניא ובישוב אפידו ק' מיד

לא ידע פירוש הברייתא ס [וקשה]

לא יפרום. ע"כ השתח

ולא גרסינן שני אלפים

גזרו על קרובים למלכות

(בראשים רבה פ' עה) אל יהי לשון סורסי קל בעיניך שהרי

בתורה ובנביאים ובכתובים חלק לו הכתוב כבוד תורה דכתיב

טיגר שהדותא בנביאים דכתיב מי כדנן תימרון להון בכתובים דניאל

הלכה ח סמג שם :טוח"מ סי׳ שע

מוסף רש"י

לשון סורסי. קרוב הוא ללשון ארמי, ואומר אני שוו לשון גמרת ירושלמי, ואומות העולם קורין אותו ליננ"ל שוריי"ל מני:). או לשון יונית. שהיו קרובין לארץ יון ולשון יון יפה מזה והיה לו לספר בו (שם). עיני עוללה. מנוולת את עיני, לנפשי. על נפשי, מפני בלורית מאחוריו. הרי זה בנורית משמה ה.... מדרכי האמורי. שהן מניחין בלורית לשם עבודת כוכנים מחח. לספר. עיר שמבדלת בין גבול ישראל לגבול לגכול האומות (ערובין מה.). תרגמה. איזו היא עיר בבבל דהויא סמוכה לספר, נהרדעא. שהיתה סמוכה לנכרים מלד אחד ולעיירות שיושבין בהן בני גולה מלד שני (שם). למיפא. להפות עיסה, שהשחיל בעל הבית תנורו (שבת סג:). שקולי ניביה. נטולות ד׳ שיניו שהוא נושך